

Socialkonstruktionism

Socialkonstruktionismen är en filosofisk, vetenskapsteoretisk postmodernistisk idétradition, som från mitten av förra seklet växte fram som en kritik av det modernistiska sättet att se på människan. Kritiken innebar bl.a. att man ansåg att människan inte gick att förklara utifrån det traditionella orsak-verkan paradigmet som all kunskap skulle passas in i.

Socialkonstruktionism fokuserar inte på vad människan *är* utan på hur vi konstruerar vårt varande i socialt samspel med andra. Enligt socialkonstruktionismen skapar vi världen som vi lever i, och därigenom vår egen verklighet i ett sammanhang av samhörighet med andra. Ord som "individ", "identitet", "verklighet", "samhälle", "psykoterapi", "känsla", etc. ses som sociala konstruktioner, skapade i mönster av sociala interaktioner. Språket ses inte *representera* verkligheten, eller fungera som länken mellan oss och omvärlden. I språket *konstruerar* vi de "verkligheter" vi engagerar oss i. Vi (sam)- skapar inte bara samhällen, relationer, institutioner, och kulturer, vi skapar också våra identiteter – våra jag. I samvaro och samtal med andra skapar vi förståelse/ mening i det vi kallar "verkligheten", för att finna vägar vidare i livet. Wittgenstein (1953) förklarar "att förstå" med att "veta hur man ska gå vidare" vilket är det samma som att finna mening. Mening/ förståelse ses här inte som stående för sig självt utan är kopplat till G. Bateson's (1972) beskrivning av sammanhang (context). Vi lär oss hur vi ska agera i de specifika sammanhang vi befinner oss. När jag t.ex. går på en fotbollsmatch har jag lärt mig hur jag ska agera som åskådare i en fotbollspublik. Denna kunskap kan jag dock inte använda mig av när jag sitter i publiken på en violinkonsert. Familjer, kulturer och sociala mönster förändras hela tiden i socialt samspel och ständigt produceras nya idéer om hur man ska leva sitt liv. I varje sammanhang där människor möts skapas regler för hur man ska bete sig för att mötena ska upplevas meningsfulla och flyta på. När vi arbetar med människor i terapi, handledning eller utbildning innebär socialkonstruktionismen ett frågande och utforskande förhållningssätt där ords betydelser utforskas.

Några av förgrundsgestalterna bakom socialkonstruktionismen är: Kenneth Gergen, som myntat ordet socialkonstruktionism och skrivit flera böcker i ämnet. Simone De Beauvoir, som skrivit boken "Det andra könet" där hon säger att "man föds inte till kvinna, man blir det". Michel Foucault som, genom att använda sig av dekonstruktion studerat bl.a. den sociala konstruktionen av galenskap, sexualitet och fängelser. Foucault är inspiratör till Michael White och den Narrativa terapin som beskrivs utförligare här nedan. John Shotter är en mycket produktiv professor i kommunikation och har bl.a. skrivit en artikel med den underbara titeln "The social construction of our inner lives". Han är mycket generös att dela med sig vad han skriver, och det mesta går att hitta på nätet. >>>

Barnett Pearce och Vernon Cronen som skapat den socialkonstruktionistiska teorin CMM (Coordinated Management of Meaning) där de bl.a. beskriver mening utifrån nivåer av sammanhang (levels of context). Även sådana som Milanoteamet, Jaakko Seikkula, Tom Andersen, Goolishian-Anderson, m.fl. är influerade av socialkonstruktionism. Andra vetenskapliga områden där socialkonstruktionismen används flitigt är genusvetenskap och queerforskning, sociologi och socialantropologi.